

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΟΧΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΠΠΕ

ΚΑΜΠΑΝΤΑΗΣ Σ.¹, και ΣΟΥΡΤΗΣ Γ.²

¹ 22^ο ΔΣ Αθηνών, ² teleweb ΕΠΕ
e-mail: kampantais@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει τον προβληματισμό μας σχετικά με την παθητική χρήση του Διαδικτύου στην εκπαίδευση. Ταυτόχρονα θα διερευνήσουμε τη δυναμική σχέση του Διαδικτύου με την εξέλιξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Θα εξετάσουμε με συγκεκριμένα κριτήρια ιστοσελίδες που σχετίζονται με την εκπαίδευση (sch.gr) ή την περιβαλλοντική εκπαίδευση (yliko.gr & ιστοσελίδες ΚΠΕ) ώστε να δούμε σε αυτές τη συμμετοχή των μαθητών/τριών ή την παροχή εκπαιδευτικού υλικού στους εκπαιδευτικούς. Στη συνέχεια θα προτείνουμε την ενεργητική διάσταση του Διαδικτύου μέσα από την κατασκευή μιας ιστοσελίδας με την άμεση συμμετοχή των μαθητών/τριών στα πλαίσια υλοποίησης ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο 19^ο ΔΣ Αιγάλεω (σχολικό έτος 2005-2006) και θα εξετάσουμε τα όρια εφαρμογής της στη σημερινή σχολική πραγματικότητα.

KAMPANTAIS S.¹, and SOURTIS G.²

¹ 22th Elementary School of Athens, ² Teleweb corporation
e-mail: kampantais@yahoo.gr

ABSTRACT

This article represents our concern for the passive use of internet in the education. At the same time, we will investigate the dynamic relation between the internet and the development of environmental education. We will search with particular criteria, sites which are related with the education (sch.gr) or environmental education, in order to see the participation of students or the supply of education material to the teachers. Additionally, we will suggest the active dimension of internet by observing the result of a site's construction (which has been made from students of 19th Egaleo school for the main purpose of an Environmental Education program and we will examine the limits of practice in today's school reality.

Λέξεις κλειδιά: διαδίκτυο, περιβαλλοντική εκπαίδευση, ιστοσελίδα, Χάρτα Βελιγραδίου, αστικό πάρκο

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δημιουργία αλλά κυρίως η διάδοση του Διαδικτύου τα τελευταία χρόνια έχει επηρεάσει όλες τις σφαίρες της ανθρώπινης δραστηριότητας. Είναι συχνά υπονομευμένη από τη φύση της κάθε προσπάθεια να οριστούν και να παγιωθούν οι τεχνολογικές εξελίξεις, αφού η ταχύτητα εξέλιξής τους είναι τέτοια που ξεπερνάει και ανατρέπει τα υπάρχοντα κάθε φορά δεδομένα. Η διάδοση του Διαδικτύου μπορούμε να πούμε ιστορικά ότι έφερε την επανάσταση στη καταγραφή, τη διανομή

και τη διάδοση των πληροφοριών και την μέχρι τότε εννοούμενη επικοινωνία. Τα χαρακτηριστικά αυτά ήταν λογικό να επηρεάσουν θεσμούς όπως αυτός της εκπαίδευσης που παραδοσιακά καλύπτει παρόμοιες σφαίρες .

Το Internet αποτελεί πλέον ένα οδηγό πολυμέσων (Ryder & Graves, 1997, 245). Το δίκτυο είναι ένα δυναμικό μέσο που μας δίνει τη δυνατότητα να επικοινωνούμε, να συλλέγουμε πληροφορίες, να ανταλλάσσουμε αρχεία και λογισμικό (Δασκόλια, 3). Συχνά ξεχνάμε ότι το Διαδίκτυο δεν είναι προϊόν που φτιάχτηκε για τους χρήστες καταναλωτές είναι πρωταρχικά το μέρος των χρηστών δημιουργών(Ράπτης-Ράπτη, 2004). Η βιβλιογραφία που αφορά τη σημασία του Διαδικτύου για την Εκπαίδευση συνήθως το αντιμετωπίζει από τη μεριά των χρηστών-καταναλωτών εκτρέποντας το ενδιαφέρον στην παθητική ή χρηστική του διάσταση.

Έχει επισημανθεί ότι η δημοσίευση εργασιών των μαθητών/τριών στο Διαδίκτυο τους κινητοποιεί, ενώ ταυτόχρονα ενεργοποιούνται στην αξιοποίηση της τεχνολογίας με στόχο να εξασφαλίσουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (Παπανικολάου κ.α.,2002,137). Άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι μέσα από τη διαδικασία δημοσίευσης στο Διαδίκτυο οι μαθητές παρωθούνται τόσο στη βελτίωση των κειμένων τους και της μορφής που παρουσιάζονται όσο και ως προς τη συμμετοχή τους και τη δέσμευση τους σε ένα ποιοτικό αποτέλεσμα. (Cox,1999, Ματσαγγούρας, 2001,330). Ο θαυμαστός, αλλά όχι πια καινούριος, κόσμος του Διαδικτύου είναι κατεξοχήν ενεργητικός, (ευτυχώς). Είναι η δημιουργικότητα που κινεί, ενημερώνει και τροφοδοτεί τα δισεκατομμύρια των ιστοσελίδων. Αυτή λοιπόν την ενεργητική- δημιουργική του πλευρά θα εξετάσουμε και πρακτικά εφαρμόσαμε.

2 .ΣΧΕΣΗ INTERNET ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το Διαδίκτυο εξαιτίας του δυναμικού του χαρακτήρα συνδέεται πλέον με όλους τους τομείς της κοινωνίας, της οικονομίας, της επιστήμης. Η σύνδεσή του με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση αποτέλεσε κατά καιρούς αντικείμενο έρευνας, μελέτης και προτάσεων (Δασκολιά, Eurosymbioses (1997), Ζιάκας (1997)). Σε γενικές γραμμές το Διαδίκτυο προτείνεται ως μέσο για την επίτευξη των σκοπών και των κατευθυντήριων αρχών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Δασκολιά, 3).

Πολλές φορές στην προσπάθεια σύνδεσης του Διαδικτύου με κάθε τομέα, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση δεν αποτελεί εξαίρεση, εξιδανικεύονται οι συνθήκες και τα μέσα. Το Διαδίκτυο συχνά προβάλλει ως μια κατακτημένη ουτοπία στην οποία μαθητές και εκπαιδευτικοί θα καλύψουν στόχους και επιδιώξεις. Αντιμετωπίζοντας κριτικά την όποια εξιδανίκευση θα επιχειρήσουμε να θεμελιώσουμε την επιχειρηματολογία στο ότι το Διαδίκτυο μπορεί να ξεπεράσει την απλή εργαλειακή του χρήση και να αποτελέσει ένα όχημα για την πραγματοποίηση ΣΠΠΕ

3.Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΑΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΩΣ ΟΧΗΜΑ

Μέσα στα πλαίσια πραγματοποίησης ενός ΣΠΠΕ¹ κατασκευάσαμε μια ιστοσελίδα βασικοί στόχοι μας ήταν :

- § Να δοθούν κίνητρα συμμετοχής στους μαθητές
- § Να συνδεθεί η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με τα ενδιαφέροντα τους στα οποία το Διαδίκτυο είναι το πιο συναρπαστικό, (αλλά ταυτόχρονα και ιδιαίτερα θολό στο τι είναι και σε τι μας χρησιμεύει)
- § Να διατηρηθεί η εργασία τους στο χρόνο και να είναι εύκολα προσβάσιμη στους ίδιους , αλλά και στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία (χώρο- χρονικά πλαίσια)
- § Να αναπτυχθούν διάφορα είδη κειμένων τα οποία θα δημοσιευτούν

¹ Το ΣΠΠΕ πραγματοποιήθηκε στο 19^ο ΔΣ Αιγάλεω τη σχολική χρονιά 2005-2006, πήραν μέρος 17 μαθητές/μαθήτριες της Ε' τάξης και είχε σαν θέμα του τη μελέτη ενός γειτονικού πάρκου τόσο ως οικοσύστημα όσο και την ιστορική διαδρομή του τα τελευταία 130 χρόνια.

- § Να ανοίξουν ένα παράθυρο επικοινωνίας γύρω από το θέμα του ΣΠΠΕ
- § Να συνεργαστούν μεταξύ τους, με το δάσκαλό τους και τον τεχνικό- δημιουργό της ιστοσελίδας για την επίτευξη του στόχου
- § Να αποτελέσει η σελίδα ένα τόπο αναφοράς για τους εκπαιδευτικούς (και όχι μόνο), που θέλουν να πραγματοποιήσουν το ίδιο ή παρόμοιο πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, παρέχοντάς τους το σύνολο των δραστηριοτήτων καθώς και γενικότερο υλικό (πχ συνεντεύξεις, μετρήσεις κλπ).

Η κατασκευή ιστοσελίδας με γνώμονα τις παραπάνω επιδιώξεις και έχοντας ως θέμα της την προβολή ενός ΣΠΠΕ βρίσκεται συνεχώς σε επαφή με τις κατευθυντήριες αρχές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και επιτυγχάνει τους στόχους της (Χάρτα Βελιγραδίου, 1975). Ιδιαίτερα οι στόχοι της Χάρτας του Βελιγραδίου (Χάρτα Βελιγραδίου 1975, 10) που αφορούν τη συνειδητοποίηση, τη γνώση και τη συμμετοχή βρίσκουν στο Διαδίκτυο ένα φυσικό σύμμαχο αφού μας προσφέρει τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουμε τα περιβαλλοντικά θέματα στο σύνολο τους, να λαμβάνουμε παγκόσμια πληροφόρηση για το περιβάλλον, να αναπτύσσουμε στάσεις. Το νέο πρότυπο επικοινωνίας σε παγκόσμιο επίπεδο που έφερε το Διαδίκτυο συμβάλλει ιδιαίτερα στο πρότυπο της Χάρτας για άτομα ή ομάδες που φέρουν το αίσθημα της ευθύνης και συμμετέχουν ενεργά στην επίλυση προβλημάτων.

Αναφορικά με τις Κατευθυντήριες Αρχές (Κ.Α.) της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που προβάλλει η Χάρτα, το Διαδίκτυο μας προσφέρει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε το περιβάλλον στην ολότητά του (1^η Κ.Α.), συμβάλλει στη δια βίου εκπαίδευση (2^η Κ.Α.) με την πληροφόρηση και τα προγράμματα e-learning, είναι από τη φύση του διεπιστημονικό (3^η Κ.Α.) και παγκόσμιο (4^η Κ.Α.), ενώ η ευκολία με την οποία μπορεί κανείς να στήσει μια ιστοσελίδα, ένα φόρουμ ή μια θεματική ηλεκτρονική ομάδα και να κοινοποιήσει τις θέσεις του ή να επικοινωνήσει συμβάλλουν στη συνεργασία σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο (8^η Κ.Α.)

Γιατί όμως η ιστοσελίδα να αποτελέσει όχημα και όχι ένα ακόμα εργαλείο-μέσο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης; Η κατασκευή μιας ιστοσελίδας που έχει σκοπό να εμπλέξει στη δημιουργία της τους μαθητές και τις μαθήτριες μιας τάξης αποτελεί καταρχήν σκοπό και κίνητρο για γενικότερη δράση (Whalley, 1995, 25). Η δική μας εμπειρία έδειξε ότι σε συνεργασία με τους μαθητές μαθήτριες αντιμετωπίσαμε την αδυναμία εξεύρεσης στοιχείων μέσω Διαδικτύου για το θέμα μας. Έτσι το Διαδίκτυο στην περίπτωση μας ακυρωνόταν ως μέσο. Σε μια προσπάθεια να καλύψουμε το κενό αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε μια ιστοσελίδα με θέμα το αντικείμενο του ΣΠΠΕ (σκοπός). Η αγωνιώδης και ενθουσιώδης εργασία των μαθητών/ μαθητριών (κίνητρο) μας βοήθησε στην επίτευξη των γενικότερων στόχων μας (όχημα).

Ταυτόχρονα ο στόχος μας, η ιστοσελίδα, να αποτελέσει σημείο αναφοράς και μέσο βοήθειας για τους εκπαιδευτικούς που θα ήθελαν να πραγματοποιήσουν κάποιο ίδιο ή παρόμοιο θέμα (μελέτη πάρκου) δίνει με τη σειρά του στο πρόγραμμα να εξελιχθεί και να εμπλουτιστεί περαιτέρω. Με άλλα λόγια η παραγωγή υλικού και η διάδοση του μέσω Διαδικτύου «γκρεμίζει τα στεγανά» που συνήθως υπάρχουν και προάγει την ουσία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

4 .ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΜΙΚΡΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Το Διαδίκτυο εξελίσσεται στις μέρες μας μαζί με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Εκατομμύρια ιστοσελίδες και portal έρχονται να καλύψουν κενά, να διαδώσουν πληροφορίες να στήσουν δίκτυα επικοινωνίας και ανταλλαγών μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, οργανισμών, επιστημόνων, οργανώσεων προστασίας ή και απλών ανώνυμων χρηστών.

Η χρήση του Διαδικτύου στο σχεδιασμό ΣΠΠΕ αποτελεί πλέον την πρώτη σκέψη στην αναζήτηση πληροφοριών και υλικού. Δεδομένα, πληροφορίες, σχέδια εργασίας, σχέδια μαθημάτων, εικόνες, πίνακες, λογισμικό και ότι μπορεί να χρειαστεί ο εκπαιδευτικός παρέχονται (συνήθως) δωρεάν. Η

ποιότητα φυσικά μπορεί να αξιολογηθεί ποικιλότροπα και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί πανάκεια (Pickering, 1995).

Ποια είναι η ποιότητα του Διαδικτύου στην ελληνική γλώσσα με στόχο την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση; Η δαιδαλώδης μορφή του Διαδικτύου το κάνει σχεδόν ανεξερεύνητο στην εξέταση συγκεκριμένων θεμάτων. Η τοποθέτηση για παράδειγμα των λέξεων «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» στη μηχανή αναζήτησης Google θα μας φέρει σε επαφή με 160.000 σελίδες με τις δύο αυτές λέξεις στο εσωτερικό τους. Ο αριθμός αυτός πολλαπλασιάζεται ανάλογα με το θέμα του κάθε ΣΠΠΕ.

Στην προσπάθειά μας να αναδείξουμε την κατάσταση στο Διαδίκτυο στην ελληνική γλώσσα, εξετάσαμε με συγκεκριμένα κριτήρια τις σελίδες του sch. gr, yliko.gr , και των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Αναφορικά με τις σελίδες των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που βρίσκονται στο δίκτυο sch.gr θέσαμε ως κριτήρια στην εξέτάσή τους:

- § Αν και κατά πόσο προβάλλουν την πραγματοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- § Την συμμετοχή των μαθητών στην κατασκευή μέρους της ιστοσελίδας
- § Αν και κατά πόσο προσφέρουν εκπαιδευτικό ή υποστηρικτικό υλικό στους επισκέπτες τους

Αναφορικά με την εξέταση των σελίδων yliko.gr , και των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προσπαθήσαμε να αναδείξουμε κατά πόσο παρέχουν υποστηρικτικό υλικό ώστε οι εκπαιδευτικοί να βοηθηθούν στην πραγματοποίηση ΣΠΠΕ .

Ως δείγμα εξέτασης επελέγησαν 204 ιστοσελίδες σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως ήταν και η δική μας, από όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας. Γενικά παρατηρήσαμε ότι οι περισσότερες ιστοσελίδες των σχολείων λειτουργούν παρόμοια με τις φωτεινές επιγραφές των καταστημάτων, απλά δηλώνουν την παρουσία μας στον παγκόσμιο ιστό αλλά στην ουσία στερούνται περιεχομένου. Σπάνια συναντά κανείς πληροφόρηση, παρουσιάσεις εργασιών ή καινοτόμων προγραμμάτων των σχολείων, σελίδες ευαισθητοποίησης των επισκεπτών σε θέματα περιβαλλοντικά ή αγωγής υγείας, κυκλοφοριακής αγωγής κλπ. Το ίδιο σπάνια είναι και η ενημέρωση τους αφού οι περισσότερες σελίδες έχουν μήνες ή και χρόνια να ανανεωθούν και φιλοξενούν στοιχεία παλαιά και ξεπερασμένα.

Από την ερευνά μας στις 204 σελίδες που εξετάσαμε οι 173 ή ποσοστό 85% δεν παρουσιάζουν καινοτόμα προγράμματα ή εργασίες των μαθητών/ τριών τους. Από τις υπόλοιπες 31 ιστοσελίδες το 8% επί του συνόλου κάνει αναφορά στην πραγματοποίηση Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης συχνά συνοδεύοντας την με φωτογραφίες ή αναφορά στους στόχους του προγράμματος. Μία σελίδα παρείχε εκπαιδευτικό υλικό προς τους επισκέπτες, ένα μικρό ποσοστό φιλοξενούσε σχολικές εφημερίδες και μόλις ένα 5 % επί του συνόλου έτεινε να προβάλλει εργασίες και δουλειά των μαθητών/τριών.

Από τη μελέτη των σελίδων των ΚΠΕ και του yliko.gr προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε την παροχή εκπαιδευτικού υλικού για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Γενική εντύπωση είναι ότι το Διαδίκτυο δεν έχει αποτελέσει ακόμα μέσο εύκολης και μαζικής πρόσβασης από τη μεριά των ΚΠΕ ή των υπευθύνων του yliko.gr . Αφενός από το yliko.gr δεν κατέστη δυνατό να ανασύρουμε τίποτε σχετικό με την παροχή υλικού για τη δουλειά των εκπαιδευτικών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, αφετέρου τα ΚΠΕ παρ' ότι διαθέτουν τεράστιο υλικό και τεχνογνωσία παραμένουν σε μεγάλο βαθμό σε μια στατική απεικόνιση της δουλειάς που προσφέρουν.

Αναλυτικότερα από τα 38 καταγεγραμμένα ΚΠΕ στην πύλη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης του ΚΠΕ Καστοριάς (<http://www.kpe.gr/kpe>) 14 (38%) δε διαθέτουν ιστοσελίδα, 4 (10%)

αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην εμφάνιση της ή βρίσκονται υπό κατασκευή, ενώ 20 διαθέτουν ιστοσελίδα. Από αυτές τις ιστοσελίδες 9 δε προσφέρουν εκπαιδευτικό υλικό, 5 παρέχουν πληροφόρηση σε περιβαλλοντικά θέματα ή προβάλλουν το εκπαιδευτικό τους υλικό με τη μορφή εικόνας, γεγονός που δεν το κάνει ευανάγνωστο ή προσιτό. Οι υπόλοιπες 6 ιστοσελίδες² παρέχουν πραγματικά πλούσιο και πολύτιμο εκπαιδευτικό υλικό, πληροφόρηση ή δραστηριότητες σε θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Μαρδίρης Θ.Α. κα, 2005).

Από την παραπάνω μικρή έρευνα στα συγκεκριμένα αυτά κομμάτια του Διαδικτύου καταλήγουμε ότι παραμένει σε μεγάλο βαθμό μακριά από την αντίληψη και τη φιλοσοφία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ταυτόχρονα αγνοεί τη μαθητική συμμετοχή και δημιουργία ακόμα και στο απλό επίπεδο της προβολής.

4. Παρουσίαση της ιστοσελίδας του 19ου ΔΣ Αιγάλεω

Η κατασκευή της ιστοσελίδας μας ήταν αποτέλεσμα της έλλειψης επαρκών στοιχείων στο Διαδίκτυο για τη μελέτη του αντικειμένου του προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Σε συνεργασία εκπαιδευτικού, τεχνικού κατασκευής και μαθητών/τριών καταφέραμε να φτιάξουμε μια ιστοσελίδα που να πληροί :

- § Άρτιο και λιτό αισθητικά περιεχόμενο
- § Πρωτότυπη και ελκυστική στα παιδιά αισθητική
- § Θεματολογία σύμφωνη με τις διακρίσεις /ομαδοποιήσεις που πραγματοποίησαν οι μαθητές/τριες για το σύνολο του ΣΠΠΕ στην αρχή του προγράμματος
- § Κάλυψη του συνόλου των δραστηριοτήτων
- § Πλήθος πληροφοριών και δεδομένων από τις έρευνες των μαθητών /τριών
- § Πρωτότυπα παιχνίδια γύρω από το θέμα
- § Βίντεο από τις συνεντεύξεις ή τις δραστηριότητες των μαθητών/ τριών

Από την αρχή ο στόχος μας ήταν να μη κατασκευάσουμε μια ακόμα τυπική ιστοσελίδα απεικόνισης ενός ΣΠΠΕ αλλά μια σελίδα που να εμπλέξει στο μέτρο του δυνατού τους μαθητές/τριες στη διαδικασία.

Η ιστοσελίδα που κατασκευάσαμε έχει μέγεθος 80MB, αποτελούνταν από 59 διαφορετικές σελίδες, περιείχε 20 video, πάνω από 250 φωτογραφίες των δραστηριοτήτων ή εικόνες, 2 βασικά αρχεία για downloading³ συνολικού μεγέθους 5MB καθώς και 4 παιχνίδια ηλεκτρονικής μορφής.

Η συμμετοχή των μαθητών/ τριών στη διαμόρφωση των σελίδων ήταν καθοριστική. Συγκεκριμένα από τις 59 σελίδες οι μόνες σελίδες που δε δημιούργησαν οι μαθητές/τριες ήταν:

- α) οι εισαγωγικές διαφόρων εννοιών,
- β) οι σελίδες των ηλεκτρονικών παιχνιδιών,
- γ) οι σημειώσεις για τους εκπαιδευτικούς.

Οι υπόλοιπες σελίδες διαμορφώθηκαν ομαδικά ή ατομικά από τους μαθητές/τριες της τάξης.

Εξαιτίας του γεγονότος ότι η ιστοσελίδα μας αποτελεί μια καταγραφή βήμα προς βήμα της πραγματοποίησης του ΣΠΠΕ οι μαθητές/τριες χρησιμοποίησαν για την αποτύπωση του τα εξής είδη κειμένων: περιγραφικά κείμενα (16)⁴, ρεπορτάζ (2), επιστολές (3). Σε δεδομένες σελίδες χρησιμοποιήσαμε τα συμπληρωμένα φύλλα παρατήρησης (9) τα οποία από μόνα τους εξυπηρετούσαν την περιγραφή των δραστηριοτήτων και την καταγραφή των δεδομένων. Ταυτόχρονα τα φύλλα δραστηριοτήτων παραμένουν και ένα γνήσιο αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας μας.

² Αφορά τα ΚΠΕ Καστοριάς, Μουζακίου, Σουφλίου, Έδεσσας Καλαμάτας, Χίου

³ Τα δύο αρχεία αφορούν: τον οδηγό του πάρκου όπως τον διαμόρφωσαν οι μαθητές/τριες και τις σημειώσεις για τους εκπαιδευτικούς για την πραγματοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων.

⁴ Σε παρένθεση το πλήθος των κειμένων που χρησιμοποιήσαμε στην κατασκευή της ιστοσελίδας.

Επιπλέον, στην ιστοσελίδα φιλοξενούνται και τα κείμενα από τα θεατρικά έργα (7) των μαθητών /τριών που αφορούσαν το πάρκο, αναλύσεις φωτογραφιών (3) που αποτυπώνουν τις αλλαγές την τελευταία 70ετία, ενώ υπάρχουν κείμενα με προτάσεις για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και για τη διατήρηση της ιστορίας του πάρκου.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να κάνουμε στα βιογραφικά των μαθητών/τριών, αφού με μεγάλο ενθουσιασμό, φαντασία και δημιουργικότητα οι μαθητές/ τριες της τάξης έγραψαν για τους συμμαθητές/τριες τους σύντομα βιογραφικά σημειώματα σε προσχεδιασμένες φόρμες.

Στην ιστοσελίδα φιλοξενούνται και 4 βιντεοσκοπημένες συνεντεύξεις που πραγματοποίησαν οι μαθητές/τριες της τάξης. Αναλυτικότερα, οι μαθητές /τριες της τάξης επισκέφθηκαν δύο παλαιές εργάτριες του εργοστασίου που τους έδωσαν στοιχεία για το εργοστάσιο και τη λειτουργία του σε παλαιότερες εποχές (η πρώτη 1943-1947 και η δεύτερη 1950-1967). Οι ερωτήσεις των μαθητών/τριών ήταν καίριες και τα στοιχεία συγκλονιστικά, επιτελώντας έτσι ένα επιπλέον στόχο, αυτόν της άμεσης καταγραφής ιστορικών μαρτυριών . Μια τρίτη συνέντευξη πραγματοποίησαν με μια καθηγήτρια ιστορικό του πανεπιστημίου Αθηνών (κ.Ε.Μπουρνόβα) και μία τέταρτη με το συγγραφέα παιδικής λογοτεχνίας κ.Μπόντη.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η σύνδεση του Διαδικτύου μοιάζει να γέρνει αποκλειστικά στο γλωσσικό μάθημα (ευκαιρίες καλλιέργειας γραπτού – προφορικού λόγου). Η αλήθεια είναι όμως ότι οι δραστηριότητές μας ήταν διαθεματικές καλύπτοντας ποικίλα γνωστικά αντικείμενα :

- ✎ Ιστορία (κυρίως σύγχρονη τοπική κοινωνική ιστορία)
- ✎ Φυσικές επιστήμες, με προτεραιότητα στη βιολογία
- ✎ Μαθηματικά (επεξεργασία δεδομένων, μετρήσεις , πίνακες κλπ)

Στο Διαδίκτυο με άλλα λόγια φιλοξενήθηκαν οι καταγραμμένες σε κείμενο (και όχι μόνο) μορφές των διαφόρων διαθεματικών δραστηριοτήτων αφού συζητήθηκαν και επεξεργάστηκαν είτε ομαδικά είτε από το σύνολο της τάξης.

5.ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η δημιουργία της ιστοσελίδας πιστεύουμε ότι αποτέλεσε μια επιτυχημένη και πρωτότυπη προσπάθεια στα πλαίσια υλοποίησης ενός ΣΠΠΕ. Ταυτόχρονα ήταν επιτυχημένη και στην πλειονότητα των στόχων που είχαν τεθεί. Καταφέραμε μέσα στα δύσκολα χρονικά πλαίσια της Ε' τάξης, όχι μόνο να υλοποιήσουμε το ίδιο το ΣΠΠΕ αλλά και να δημιουργήσουμε την ιστοσελίδα.

Η ιστοσελίδα αποτέλεσε εξαρχής για τους μαθητές/τριες ένα επιπλέον κίνητρο για την υλοποίηση του ΣΠΠΕ αλλά επιπλέον συντέλεσε στην μεταγνωστική λειτουργία και την αξιολογική διαδικασία του (Ματσαγγούρας 2001, 331). Οι μαθητές /τριες από την ανάγκη τους για δημοσίευση προσπαθούσαν να ανασυνθέσουν τις δραστηριότητες που είχαν πραγματοποιήσει και να τις καταγράψουν. Σε αυτή τη διαδικασία συχνά λύνονταν προβληματισμοί και παρανοήσεις.

Ταυτόχρονα οι μαθητές/τριες έδειχναν κάθε φορά και μεγαλύτερο ενθουσιασμό όταν ένα δικό τους κείμενο δημοσιευόταν και το όνομά τους «φίγουράριζε» στο Διαδίκτυο ή όταν λάμβαναν συγχαρητήρια για τη δουλειά τους από όσους επισκέπτονταν το δικτυακό τους χώρο.

Όλο αυτό το διάστημα που έχει ξεκινήσει και το ταξίδι της σελίδας μας στο Διαδίκτυο, πιστεύουμε ότι καλύψαμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το κενό που υπήρχε στην παρουσίαση του πάρκου μας. Βέβαια ένα ΣΠΠΕ έχει διακριτά όρια (Φλογαίτη 1993) και δεν αποτελεί ιστορική ή περιβαλλοντική έρευνα. Η καταγραφή του ΣΠΠΕ στο Διαδίκτυο είναι μια αφετηρία, μια παρακαταθήκη της εργασίας των μαθητών μαθητριών για το μέλλον. Το γεγονός ότι το ΣΠΠΕ ήταν μια γνήσια μαθητική προσπάθεια φαίνεται σε κάθε βήμα της ιστοσελίδας αφού παντού πρωταγωνιστές είναι τα δικά τους ονόματα και κείμενα.

Το ίδιο το Διαδίκτυο παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να επικοινωνούν (Ματσαγγούρας, 2001, 332). Η διαφορά μας με άλλες σχολικές σελίδες είναι ότι έχουμε θέσει πλαίσιο και θέμα στην επικοινωνία μας. Κατανοούμε ότι η υπόθεση του Διαδικτύου στο σχολικό χώρο είναι σε τροχιά χαμηλών ρυθμών ανάπτυξης, επομένως, ίσως δυσκολευτούμε να βρούμε πομπό στο δίπολο της επικοινωνίας. Σταδιακά όμως πιστεύουμε ότι παρόμοιες σελίδες έχουν πολλά να προσφέρουν στον τομέα της επικοινωνίας και των θεματικών, δικτυώσεων σχολείων - μαθητών-εκπαιδευτικών- ειδικών επιστημόνων- οργανώσεων προστασίας - κοινωνίας.

Αν και η ευρύτερη επικοινωνία δεν καρποφόρησε ακόμα στο σημείο που εμείς επιθυμούσαμε η συνεργασία των μαθητών/τριών μας στο επίπεδο της δημιουργίας των κειμένων πιστεύουμε ότι είχε αρκετά θετικά αποτελέσματα. Οι μαθητές /τριες της τάξης αν και δε διέθεταν προηγούμενη εμπειρία ομαδικής εργασίας, μέσα στα πλαίσια του ΣΠΠΕ κατάφεραν να αναπτύξουν τέτοιες ικανότητες. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι ένα πλήθος από κείμενα που γράφονταν ομαδικά και τα θεατρικά μονόπρακτα που γράφτηκαν στο τέλος της σχολικής χρονιάς και σε μεγάλο βαθμό είναι καρπός ομαδικής προσπάθειας και συνεργασίας.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν στις σημερινές σχολικές συνθήκες πραγματοποίησης των ΣΠΠΕ θα ήταν δυνατή η ευρύτερη εφαρμογή αντίστοιχων προτάσεων όπου το Διαδίκτυο να αποτελεί μια μορφή σύνδεσης των μαθητών/τριών με τη τεχνολογία, τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα και την κοινωνία

Οφείλουμε σε αυτό το σημείο να παραδεχτούμε τις αντιξοότητες που αντιμετωπίζουν παρόμοια εγχειρήματα. Πρώτα απ' όλα η έλλειψη υποδομών στα περισσότερα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου τις περισσότερες φορές απουσιάζουν οι αίθουσες των Η/Υ. Η ύπαρξη ενός ή δύο υπολογιστών ανά σχολείο δεν εξυπηρετεί την άμεση και ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών/τριών.

Ακολουθεί η έλλειψη επαρκούς κατάρτισης των εκπαιδευτικών σε θέματα Διαδικτύου, χρήσης Η/Υ, κατασκευής και υποστήριξης ιστοσελίδων. Οι δύο παραπάνω παράγοντες έχουν ως αποτέλεσμα την χαμηλή επάρκεια των μαθητών/τριών σε δεξιότητες που αφορούν τους υπολογιστές, αφού η χρήση τους δεν αποτελεί ούτε ξεχωριστό μάθημα στην πρωτοβάθμια, ούτε έχει ενσωματωθεί στην καθημερινή πρακτική στα σχολεία.

Τελευταία αντιξοότητα παραμένει ο παράγοντας χρόνος υλοποίησης ΣΠΠΕ (Μανάλης Π. κα, 2005). Είναι γνωστό σε όλους η στενότητα με την οποία επιχειρούμε φιλόδοξα καινοτόμα προγράμματα κοντράροντας με την ύλη των μαθημάτων. Έτσι σε ένα υλοποιούμενο πρόγραμμα, η προσθήκη κατασκευής μιας ιστοσελίδας παρουσίασης των δραστηριοτήτων μας και των αποτελεσμάτων μας, θα είχε επιπλέον επιβάρυνση στο χρόνο εφαρμογής του προγράμματος.

Μια πρακτική λύση στα παραπάνω ζητήματα θα ήταν η εφαρμογή προγράμματος post nuke το οποίο έχει ευρύτερες εφαρμογές και επιτρέπει σε χρήστες χωρίς εξειδικευμένες γνώσεις να στήσουν μια σελίδα και να δώσουν τη δυνατότητα στα μέλη της ομάδας να την ενημερώσουν από τους προσωπικούς τους υπολογιστές. Οι απαιτήσεις σε μια τέτοια λύση είναι μικρότερες από τις άλλες και ταυτόχρονα δίνεται χώρος για μεγαλύτερη αυτενέργεια. Η σημασία προγραμμάτων post nuke στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση έχει επισημανθεί και εφαρμοστεί (Μπαζάνος, 2005).

Ο προβληματισμός που αναπτύχθηκε στην αρχή του άρθρου καθώς και η παρουσίαση της ιστοσελίδας με το θέμα του ΣΠΠΕ μας επιτρέπουν να πούμε ότι η κατασκευή μιας ιστοσελίδας στα πλαίσια ενός ΣΠΠΕ προσφέρει τεράστιες δυνατότητες ικανοποίησης ευρύτερων κάθε φορά στόχων και βοηθάει στη δημιουργία πυκνότερων δρόμων επικοινωνίας και πληροφόρησης για τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και όχι μόνο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ράπτης Α. – Ράπτη Α. (2004), *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορίας Ολική Προσέγγιση*, Α. Ράπτης Αθήνα
2. Κ.Α. Παπανικολάου, Γ.Τσαγκάνου, Μ.Γρηγοριάδου, (2002), Αξιοποιώντας το διαδίκτυο και το λογισμικό γενικής χρήσης ως διδακτικά και μαθησιακά εργαλεία, στο *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα*, Χ.Κυνηγός & Ε.Β.Δημαράκη (επιμέλεια), εκδ.Καστανιώτης, Αθήνα
3. Μ.Δασκολιά, *χχ*, *Η χρήση του Διαδικτύου στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Δυνατότητες και κίνδυνοι στην εποχή της πολιτιστικής παγκοσμιοποίησης*, Ανασύρθηκε στις 1 Αυγούστου 2006 από: http://www.pee.gr/new_soft/nees_eisigiseis/mer_g_th_en_iv/daskolia.htm
4. Φλογαίτη Ε. (1993), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, Αθήνα
5. Γ.Ζιάκα (1997), *Ίντερνετ και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Βασικές Αρχές -Προγράμματα – Εκπαιδευτικό Υλικό*, Πόλις (Διεθνές Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης)- Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Eurosymboloses
6. Eurosymboloses (1997), *Internet & Environmental Education in Europe. An Open and Distance Learning Action*. Reseau Idée, Brussels
7. D. G.Mike,(1996), Internet in the schools: A literacy perspective, *Journal of Adolescent & Adult Literacy* 40:1, 4-13
8. R.J.Ryder, M.F.Graves, (1997), Using the Internet to enhance students' reading, writing and information gathering skills, *Journal of Adolescent & Adult Literacy* 40:4, 244-254
9. Η.Γ.Ματσαγούρας , (2001), *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου*, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα
10. Μ.Βασιλοπούλου, (2001), Ερωτήματα και προβληματισμοί σχετικά με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και επικοινωνίας στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, *Αγωγή και Περιβάλλον*, τεύχος 3 , 11-14
11. Δ.Κονέτας (2005), Αποτελέσματα εφαρμογής τεχνολογιών για την υλοποίηση στόχων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (προστασία απειλούμενων πουλιών Ηπείρου-ΠΑΠΗ), *1^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Κόρινθος, Ηλεκτρονική Έκδοση, σελ. 319-326, 23-25 Σεπτεμβρίου 2005
12. Μαρδίρης Θ.Α. κ.α. (2005), Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος του ΚΠΕ Καστοριάς, *Μια Σταγονοπαρέα στη Λίμνη μας*, *1^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Κόρινθος, Ηλεκτρονική Έκδοση, σελ. 440-446, 23-25 Σεπτεμβρίου 2005
13. Μπαζάνος Π., Αλεξανδρόπουλος Σ. (2005), Τα Content Management Systems στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση - Εμπειρίες από το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγράμματος ΠΕ με τη βοήθεια του PostNuke στο Γυμνάσιο Γαργαλιάνων, *1^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Κόρινθος, Ηλεκτρονική Έκδοση, σελ. 487-495, 23-25 Σεπτεμβρίου 2005
14. Μανάλης Π, κ.α. (2005), Ο παράγων χρόνος στα Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, *1^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Κόρινθος, Ηλεκτρονική Έκδοση, σελίδες 413-422, 23-25 Σεπτεμβρίου 2005
15. Χάρτα του Βελιγραδίου (1975), Βασικά κείμενα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τεύχος 1 (μτφ. Α. Τρικαλίτη), ΠΕΕΠΕ, ΕΕΠΠΠΚ, Αθήνα
16. Whalley B. (1995), Teaching and learning on the Internet, *Active Learning* 2, 25-29
17. Pickering J. (1995), Teaching on the Internet is Learning, *Active Learning* 2, 9-12